

Малюк помер. Вистачило кількох секунд. Лікар підтвердив, що він не страждав. Його засунули до сірого мішка, і над понівеченим тільцем, розпластаним серед іграшок, застебнулася блискавка. Коли прибули рятувальники, дівчинка ще була жива. Вона відбивалася, мов дикий звірок. На її тілі залишилися сліди боротьби, під мокрими нігтями — часточки шкіри. Коли її везли до лікарні в «швидкій», вона була збуджена, билася в судомах. Очі були вирячені, наче їй бракувало повітря. Горло заливала кров. Легені в неї були пробиті, а голова дуже постраждала від удару об синій комод.

Поліцейські сфотографували місце злочину. Зняли відбитки пальців і обміряли ванну та дитячу кімнату. Килим із принцесами просякнув від крові. Пеленальний столик стояв перехняблений. Іграшки поклали до прозорих пакетів, на які поставили печатки. Навіть синій комод стане доказом у судовому процесі.

Мати була в шоці. Так стверджували пожежні, повторювали поліцейські, писали журналісти. Зайшовши до дитячої кімнати, вона закричала, дико заволала, завилала, мов вовчиця. Аж стіни здригнулися. Цей травневий день перетворився на ніч. Жінку знудило, і поліцейські отак її і знайшли: у забрудненому одязі вона сиділа навпочіпки серед кімнати й несамовито схлипувала. А тоді заволала на повен голос. Парамедик зі швидкої ледь помітно кивнув,

і її підвели, хоч вона й опиралася і хвицала ногами. Її поволи поставили на ноги, і дівчина-інтерн із SAMU¹ ввела заспокійливе. Це був її перший місяць практики.

Іншу жінку теж треба було рятувати. Так само професійно, так само неупереджено. Вона не спромоглася вмерти. Лише заподіяти смерть. Порізала обидва зап'ястки й устромила собі ножа в горло. Лежала непритомна біля ліжка. Жінку підняли, поміряли пульс і тиск. Уклали на ноші, і дівчина-стажер притиснула рукою її шию.

Сусіди з'юрмилися внизу. Переважно жінки. Була саме пора забирати дітей зі школи. Вони не зводили зі «швидкої» очей, повних сліз. Плакали й згорали з цікавості. Ставали навшпиньки. Силкувалися розгледіти, що відбувається за поліцейським кордоном, усередині «швидкої», яка від'їздила, ввімкнувши всі сирени на повну гучність. Пошепки обмінювалися новинами. Уже пішли чутки. З дітьми сталося нещастя.

Це була красива будівля на вулиці д'Отвіль, що в десятому окрузі Парижа. Будинок, у якому сусіди, навіть не знайомі між собою, сердечно вітаються одні з одними. Квартира, у якій мешкала родина Массе, була на шостому поверсі. Найменша в будинку. Після народження другої дитини Поль та Міріам розділили вітальню перегородкою. Спали вони в крихітному закапелку між кухнею та вікном, що виходило на вулицю. Міріам любила антикварні меблі та берберські килими. На стінах вона повісила японські естампи.

Сьогодні Міріам прийшла додому раніше. Вона швидко впоралася із запланованими зустрічами й перенесла

¹ Служба швидкої медичної допомоги. (Тут і далі прим. перекл., якщо не вказано інакше.)

розгляд інших справ на завтра. На відкидному сидінні у вагоні метро на лінії номер 7 вона думала про те, як влаштувати дітям сюрприз. Вийшовши з метро, зайшла до хлібної крамниці. Купила багет, десерт дітям і помаранчевий кекс для няньки. Її улюблений.

Маріам вирішила повести дітей на атракціони. Усі разом вони підуть на закупи для вечері. Міла вимагатиме іграшку, Адам у візочку смоктатиме хлібну скоринку.

Та Адам помер. Міла була при смерті.

«Жодних нелегалів, домовилися? Хатня робітниця чи маляр — це ще куди не йшло. Нехай такі люди працюють, але доглядати дітей — це надто небезпечно. Мені не потрібна людина, яка побоїться викликати поліцію чи їхати до лікарні, якщо виникнуть проблеми. Що ж до решти — щоб не була надто старою, не носила хіджаб і не курила. Найважливіше, щоб вона була легка на підйом і готова виходити на роботу. Щоб ґарувала, аби могли ґарувати інші». Поль усе підготував. Він склав список запитань і виділив по півгодини на кожну співбесіду. Щоб знайти дітям няньку, Поль і Міріам скасували всі інші справи на суботу пополудні.

Коли за кілька днів до того Міріам обговорювала свої пошуки з подругою Еммою, та поскаржилася на жінку, що доглядала її хлопчиків. «У няньки тут є двоє синів, тож вона ніколи не може залишатися на довше чи посидіти з дітьми за плату. Це геть непрактично. Не забувай про це, коли проводитимеш співбесіди. Якщо в неї є діти, нехай вони краще залишаються на батьківщині». Міріам подякувала за пораду. Насправді слова Емми її збентежили. Якби роботодавець говорив про неї чи про когось із її подруг у такому тоні, вона поскаржилася б на дискримінацію. Їй здавалося жахливим відмовляти жінці через те, що в неї є діти. Міріам вирішила не обговорювати цю тему з Полем. Її чоловік такий, як і Емма. Прагматик, для якого власна родина й кар'єра — понад усе.

Того ранку вони сходили на закупи всією родиною. Міла сиділа на плечах у Поля, а Адам дрімав у візочку. Вони купили квіти, а відтак наводили лад у квартирі. Воліли справити гарне враження на нянюк, що прийдуть. Вони позбирали книжки, що валялися на підлозі, на ліжку й навіть у ванній. Поль звелів Мілі поскладати свої іграшки у великі пластмасові ящики. Та, пхинькаючи, відмовлялася, та потім зрештою звалила їх купою під стіною. Вони поскладали дитячий одяг, поміняли білизну на ліжках. Чистили, викидали непотріб, відчайдушно намагалися освіжити квартиру, у якій задихалися. Їм хотілось, аби всі бачили, що вони люди порядні, серйозні, люблять у всьому лад і намагаються дати своїм дітям найкраще. Аби всі розуміли, що вони — головні.

Міла й Адам дрімали після обіду. Міріам і Поль сиділи на краю ліжка. Стривожені й збентежені. Вони ніколи ще не довіряли нікому своїх дітей. Коли Міріам завагітніла Мілою, вона саме закінчувала навчання на юридичному факультеті. Диплом отримала за два тижні до пологів. Поль проходив практику за практикою, сповнений оптимізму, який привабив Міріам, коли вона з ним познайомилася. Він був упевнений, що зможе працювати за двох. Упевнений, що зможе досягти успіху як музичний продюсер попри кризу й обмежений бюджет.

Міла виявилася тендітною, неспокійною дитиною, що безупинно плакала. Вона не набирала ваги, відмовлялася від маминих грудей і приготованих татом пляшечок. Схилиючись над колискою, Міріам забувала про все, навіть про довколишній світ. Її амбіції зводилися до того, щоб зуміти влити кілька грамів молока в це чахле й крикливе дівча. Так спливали місяці, а вона того навіть не помічала.

Поль і Міріам ніколи не розлучалися з Мілою. Вони вдавали, що не помічають, як це дратує їхніх друзів, які позаочі говорили, що немовляті не місце в барі чи на лаві в ресторані. Міріам і чути не хотіла про няньку. Лише вона здатна задовольнити доньчині потреби.

Мілі було заледве півтора року, коли Міріам знову завагітніла. Вона завжди наполягала, що це трапилося випадково. «Пігулки — це не стовідсоткова гарантія», — сміючись, пояснювала друзям. Насправді ж свою вагітність вона запланувала. Адам став її виправданням, щоб не полишати домашній затишок. Поль не був ні за, ні проти. Він саме влаштувався асистентом до однієї відомої студії й пропадав там днями й ночами, ставши заручником примхливих артистів та їхнього розкладу роботи. Його дружина здавалася цілком щасливою, поринувши в це неправду тваринне материнство. Життя в такому собі коконі, оддалік від світу й інших людей, захищало її від усього.

Однак їй почало здаватися, що час спливає занадто повільно, чудово відлагоджений механізм родинного життя почав давати збої. Батьки Поля, що завжди допомагали їм після народження доньки, проводили дедалі більше часу в замиському будинку, затіявши там великий ремонт. За місяць до пологів Міріам вони вирушили в тритижневу поїдку до Азії й попередили про це Поля в останню хвилину. Він був приголомшений, скаржився Міріам на батьківський егоїзм та легковажність. Зате Міріам відчувала полегшення. Вона терпіти не могла, коли Сільвія крутилася в неї під ногами. З усмішкою вислуховувала свекрушині поради, мовчала, коли та рилася в холодильник й критикувала їжу, яку там бачила. Сільвія купувала салат, вирощений за технологією «біо». Вона готувала для Мілі, проте залишала на кухні неймовірний безлад. Свекруха

й Міріам ніколи ні в чому не могли дійти згоди, й атмосфера у квартирі ставала дедалі напруженішою, що будь-якої хвилини загрожувало вибухом. «Дай своїм батькам пожити. Вони мають право насолоджуватися життям зараз, коли стали вільні», — зрештою сказала Міріам Полю.

Вона не уявляла масштабів того, що на неї насувалося. З появою другої дитини все ще більше ускладнилося: закупки, купання дітей, походи до лікаря, прибирання. Рахунки все накопичувалися. Міріам утратила життєрадісність. Почала ненавидіти прогулянки в парку. Зимові дні здавалися їй нескінченними. Примхи Міли її дратували, навіть перше лепетання Адама не розчулило. Що не день вона відчувала дедалі гостріше бажання погуляти на самоті, їй хотілося завити просто посеред вулиці, мов божевільній. «Вони з'їдять мене заживо», — інколи казала вона сама собі.

Міріам заздрила чоловікові. Вечорами вона нетерпляче очікувала на нього біля вхідних дверей. Відтак із годину скаржилася йому на дитячий крик, на тісноту у квартирі, на брак дозвілля. Коли вона замовкала й Поль розповідав їй про карколомні сеанси звукозапису з якоюсь хіп-хоп групою, Міріам сердито кидала: «Щастить тобі!» Поль відповідав: «Це тобі щастить. Я так хотів би бачити, як вони ростуть». Переможців у цьому поєдинку ніколи не було.

Уночі Поль міцно засинав поруч, як людина, що цілісний день працювала й заслужила на гарний відпочинок. А Міріам переповнювали гіркота й жалі. Вона згадувала, яких зусиль їй коштувало завершити навчання, попри нестачу грошей та батьківської підтримки; яку радість вона відчула, вступивши до колегії адвокатів; той день, коли вперше вдягла адвокатську мантію й Поль сфотографував її, горду й осайну, біля входу до їхнього дому.

Місяцями Міріам удавала, що змирилася з ситуацією. Навіть Полеві не розказувала, як їй соромно. Якою мертвою почувається через те, що їй немає про що розповідати, окрім дитячих пустощів та підслухані в супермаркеті чужі розмови. Вона відхиляла всі запрошення на вечері, перестала відповідати на дзвінки друзів. Особливо не довіряла жінкам, бо вони іноді бувають такими жорстокими. Ладна була задушити тих, що вдавали, ніби захоплюються нею чи, ще гірше, заздять. Їй несила було слухати їхні скарги на роботу, на те, що так мало бачать своїх дітей. Найбільше вона остерігалася незнайомих. Тих, що невинним тоном запитували, хто вона за професією, примушуючи знову повертатися подумки до родинного життя.

Якось, роблячи закупи в «Монопрі» на бульварі Сен-Дені, вона помітила, що, сама того не бажаючи, поцупила дитячі шкарпетки, які забула у візочку. Хоч була вже за кілька кроків від дому, проте могла б повернутися до магазину й повернути шкарпетки, але не стала цього робити. Міріам нічого не сказала Полю. Вигоди з того не було жодної, проте вона безперестанку думала про це. Відтак вона регулярно навідувалася до «Монопрі» й ховала в синовому візочку то шампунь, то крем, то помаду, якою ніколи не користуватиметься. Чудово розуміла: якщо її затримають, їй досить буде вдати з себе затуркану матір, і всі повірять у її щиросердя. Ці дрібні крадіжки викликали в неї екстаз. Вона сміялася на безлюдній вулиці, їй здавалося, що вона кепкує з цілого світу.

Випадкову зустріч із Паскалем Маріам сприйняла як добрий знак. Колишній однокурсник із юридичного факультету впізнав її не відразу: на ній були завеликі штани,